

Nyt fra historisk videnskab

MØDER

DET NORDISKE HISTORIKERMØDE I HELSINGFORS 8.-11. august 1967 samlede ca. 400 deltagere (heraf henved 80 danske) og nåede dermed omtrent samme omfang som Bergen-mødet i 1964. Rammen var dels den smukke gamle universitetsbygning ved Senatstorget, dels det ganske nye Porthania, som værterne med berettiget stolthed viste frem som eksempel på en moderne universitetsbygning med rationelt indrettede, akustisk fortrinlige auditorier (enkelte traditionsbundne danskere fandt dog, at finnerne var gået for vidt ved helt at afskaffe vinduer og indskrænke sig til ovenlys). Fra arrangørernes side var der udfoldet store anstrengelser for at sikre mødet en smidig afvikling og deltagerne et behageligt ophold i Finlands hovedstad.

Tilrettelæggelsen fulgte de retningslinier, som har fæstnet sig siden Åbo-mødet i 1954: plenarmøder om fælles nordiske emner med trykte rapporter som grundlag, foredrag i tre så vidt muligt systematisk opdelt sektioner, en mindre ekskursion inden for kongresbyens område eller i dens umiddelbare nærhed (her fæstningen Sveaborg i skærgården ved Helsingfors) og en større heldagsekskursion efter det egentlige mødes afslutning. På det sidste område stiller danske historikere uden tvivl større krav end fagfællerne fra de andre nordiske lande, og det kneb for nogle af de lokale guider at honorere disse krav; men heldagsturen gennem Östra Nyaland og Kymmenedalen blev ikke desto mindre en stor oplevelse, hvor den berømte finske gæstfrihed helt levede op til sit ry.

De fælles rapportemner faldt inden for nyere og nyeste tid, hvorved må erindres at middelalderen var tilgodeset såvel i Lund (1961) som i Bergen. Til det ene hovedemne, »De religiösa folkrörelserna och samhället 1750-1850« var rapporterne udarbejdet af docent A. Pontoppidan Thyssen, Danmark, rigsarkivar Dagfinn Mannsåker, Norge, forskerdocent Arne Palmqvist, Sverige, og professor Martti Ruutu, Finland; til det andet fællesemne, »De nordiska ländernas utrikespolitik 1939-1941«, havde professor Sven Henningsen, Danmark, professor Magne Skodvin, Norge, professor Gunnar T. Westin, Sverige, og docent Tuomo Polvinen, Finland, udarbejdet rapporterne. Alle rapporter er trykt i *Historiallinen Arkisto* 62, utg. av Suomen Historiallinen Seura - Finska Historiska Samfundet, Helsingfors 1967 (223 s.).

Den samling om fælles rapportemner, som nu har vundet hævde også ved de nordiske historikermøder, har iøjnefaldende fordele, men rejser samtidig visse problemer. Det er næppe den bedst tænkelige ordning at lade samtlige rappor-

tører indlede med indlæg, der navnlig hvad det første emne angik tog anseelig tid i Helsingfors. Når de trykte rapporter er udsendt på forhånd, må det være en selvfølgelig forudsætning, at deltagerne har gjort sig bekendt med dem – har de det ikke, må det være deres egen sag. Under disse omstændigheder bør gentagelser så vidt muligt undgås, og en komparativ analyse af rapporterne ved en enkelt af rapportørerne, eller måske endnu hellere ved en deltager uden for denne kreds, må være tilstrækkelig som indledning. Ved at fremhæve ligheder og forskelle og pege på de vigtigste problemer vil en sådan enkeltmandsindledning vel endog være bedre egnet som diskussionsoplæg end fire. Man tænker på, hvad Lunde-teologen, professor emer. Hilding Pleijel kunne have ydet i denne rolle hvad de religiøse bevægelser angår – som det var, kunne deltagerne dog glæde sig over et elegant og inspirerende indlæg fra hans side.

Et andet problem er, at samlingen om rapportemnerne med dertil hørende kollokvier har tendens til at sætte de almindelige foredrag noget i skygge, ikke mindst når der som i Helsingfors på den eneste rapportfri dag bydes på et indledende plenarmøde med en kapacitet som den finsk-engelske filosof G. H. v. Wright som foredragsholder («Om historiska förklaringar») og efterfølgende diskussion. Fra finsk side vil der imidlertid blive rådet bod herpå, idet det er hensigten at trykke samtlige 20 foredrag in extenso, en bekostelig, men også meget værdifuld fornyelse til erstatning af de hidtidige referater. Alligevel bør det nok ved tilrettelæggelsen af fremtidige møder tilstræbes at give de almindelige foredrag en noget stærkere placering i helheden, også selv om dette skulle kræve en mødedag mere.

Fra dansk side leveredes der 5 foredrag ved Helsingfors-mødet. Arkivar Anne Riising talte om »Danmarks middelalderlige prædikener som kilder til belysning af samfundsforhold«, amanuensis Troels Dahlerup om »Lavadelens krise i dansk senmiddelalder«, professor Svend Ellehøj om »Forfatningsspørgsmålet i Danmark fra oktober 1660 til januar 1661«, og amanuensis Lorenz Rerup om »Systemskiftet 1901 i Danmark«. Traditionen tro afsluttedes med et plenarmøde, hvor næste mødes vært var foredragsholder. Professor Aksel E. Christensen talte om »De nordiske kongeskifter 1319« og indbød til at samles på ny i København 1971. Her forbereder man sig nu på, under væsentligt ringere lokale forhold end i Helsingfors, at modtage fremmødet af meget velkomne nordiske fagfæller – skal vi gætte på 6–700?

SVEND ELLEHØJ

VISBY-SYMPIOSET FÖR HISTORISKA VETENSKAPER er en ny institution i den nordiske historikerverden. En komité, hvis ledende skikkelse er Gotlands landsantikvar, Gunnar Svahnström, og som rummer både historikere, kunsthistorikere og arkæologer – bl. a. professorerne Erik Lönnroth, Sten Karling og Mårten Stenberger – har hvert andet år siden 1963 indbudt forskere fra Skandinavien og Østersølandene til et sommermøde på Gotland for at drøfte emner af fælles interesse. Der er mellem 25 og 30 deltagere i disse møder, der varer en uge og foregår på tysk.

I 1963 var symposiets arbejdstitel »Die Zeit der Stadtgründung im Ostseeraum«. På mødet forelagdes såvel resultater af arkæologiske og historiske spe-